

24 EYLÜL SEÇİMLERİ GÖLGESİNDE ALMANYA-TÜRKİYE İLİŞKİLERİ

Almanya Federal Cumhuriyeti'nde 24 Eylül 2017'de genel seçimler gerçekleştirilecektir. Esas olarak Hıristiyan Demokratlar ile Sosyal Demokratların yarışı olan seçimler öncesi Almanya siyasetinde güçlü olan tüm siyasi partilerin gündemlerinden birisi Türkiye hükümeti ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'dır. Türkiye ile Almanya arasındaki ilişkiler uzun süredir gergin bir şekilde devam ederken özellikle son iki yılda atılan karşılıklı adımlarla gerilim artmış, tarafların politikaları ilişkilerde "kırılma" noktasına yaklaşmıştır.

Almanya'da, Mart 2016'da, bir komedyen tarafından Cumhurbaşkanı Erdoğan aleyhine hakaret içerikli bir şiir yayınlanması diplomatik bir krize yol açmış, Türkiye Almanya'ya nota vermiş ve Cumhurbaşkanı Erdoğan söz konusu komedyene Almanya mahkemelerinde dava açmıştır. Almanya kamuoyu tarafından sahiplenilen komedyen, Almanya Şansölyesi Angela Merkel tarafından eleştirilmiştir.

Bu krizin ardından daha derin bir soruna yol açabilecek bir başka adım yine Almanya tarafından atılmış, 1915 olaylarına ilişkin olarak Ermeni iddialarını içeren karar tasarısı 2016 Haziran ayında Almanya Federal Meclisinde kabul edilmiştir. Almanya'nın bu adımı Türkiye tarafından sert biçimde protesto edilmiş, Türkiye'nin Berlin Büyükelçisi Ankara'ya çağırılmıştır. Bahsedilen tasarının kabulü sonrası Türkiye, Almanya Savunma Bakanlığı müsteşarının DEAŞ karşıtı mücadele için İncirlik Üssünde bulunan Almanya askerlerini ziyaret etmesine izin vermemiştir.

FETÖ'nün 15 Temmuz 2016'da gerçekleştirdiği kanlı darbe girişimi Batılı ülkelerden gerekli tepkiyi görmemiştir. Türkiye haklı olarak bu duruma her fırsatta tepki göstermiş, Almanya da Türkiye'nin tepki gösterdiği ülkeler arasında yer almıştır. Almanya Dışişleri Bakanı Sigmar Gabriel'in G20 Zirvesi öncesi itiraf ettiği gibi Almanya darbe girişimine yeteri kadar tepki göstermemiştir. Almanya'nın durumunu diğer Avrupa ve AB ülkelerinden farklı kılan birtakım hususlar vardır ki bunların başında Almanya'nın Türkiye'den kaçan bazı asker ve diplomatlara siyasi sığınma hakkı vermesi gelmektedir.

31 Temmuz 2016'da, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Almanya'nın Köln kentinde düzenlenen darbe karşıtı mitinge telekonferans yoluyla katılmasına izin verilmemiştir. Bu süreçte Almanya, Türkiye'den kaçan FETÖ mensupları için bir sığınak olmuş, Türkiye'yle ilişkilere zarar verme pahasına bu kişilere sahip çıkmıştır. Öyle ki Almanya İstihbarat Başkanı 15 Temmuz'la ilgili, Türkiye'nin kendilerini darbe girişiminin arkasında FETÖ'nün olduğuna *"ikna edemediğini"* söylemiştir. Ayrıca *"devlet tarafından kurgulanmamış olsa da"* Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından *"memnuniyet verici bir mazeret"* olduğunu ifade etmiştir.¹ Almanya, Türkiye'de casusluk suçundan hakkında yakalama kararı bulunan Can Dündar'a da sahip çıkmış, ona geçici pasaport vermiş, kendisini cumhurbaşkanlığı düzeyinde ağırlamıştır. Bu süreçte Almanya Türkiye'nin gönderdiği 4 bin 500 terör şüphelisinin dosyası hakkında herhangi bir işlem yapmamıştır. Almanya daha önce de benzer tutumlar sergilemişken FETÖ operasyonları sonrası köklü bir değişim beklemek gerçekçi değildir.

Türkiye'de 16 Nisan'da gerçekleştirilen anayasa değişikliği referandumu öncesinde Almanya, Türkiye hükümetinden yetkililerin Almanya'da kampanya yapmalarına izin vermemiştir. Referandum kampanya sürecini yurtdışına taşımak ayrı bir sorun alanı olarak ortada dururken referandumda *"Evet"* oyu verilmesi için propaganda yapılmasına izin vermeyen Almanya, *"Hayır"* oyu verilmesi için çalışanlara müsamaha göstermiş, hatta devlet kanalından Türkçe *"Hayır"* propagandası yapmıştır. Cumhurbaşkanı Erdoğan yaşananlara karşı *"Nazi benzetmesinde"* bulunmuştur. Son günlerde Merkel açıklamalarında, 16 Nisan'da *"Hayır"* oyu kullananlara yönelik beyanlarda bulunmaktadır. Ülkesinin önemli youtuberlarıyla bir araya gelen Merkel, *"Türkiye sadece Erdoğan'dan ve hükümetinden oluşmuyor. Ülkenin neredeyse yüzde 50'sinin referandumda 'Hayır' dediğini unutmamalı. Ve onların da bizden beklentileri var."* demiştir.²

Mayıs ayında Türkiye bir kez daha Alman parlamenterlerin İncirlik Üssü ziyaretine Almanya'nın FETÖ mensuplarına sahip çıktığı, PKK'nın Almanya'daki eylemlerine göz yumduğu ve müttefiklik iddiasıyla bağdaşmayan adımlar attığı gerekçeleriyle izin vermemiştir. Bu kriz, İncirlik'teki Alman askerlerinin Ürdün'e taşınması ile sonuçlanmıştır.

Türkiye, 5 Temmuz'da Büyükkada'da yapılan baskında *"insan hakları savunucularının korunmasına yönelik eğitim programı"* adıyla toplanan 10 kişiyi gözaltına almış, birisi Alman vatandaşı olmak üzere 6 kişi tutuklanmıştır. Şubat ayında Die Welt Gazetesi muhabiri Deniz Yücel'in tutuklanmasından sonra ikinci bir vatandaşının daha *"terör örgütüne destek olmak"* gerekçesiyle tutuklanması Almanya'nın sert tepki göstermesine sebep olmuştur. Bu olaydan sonra Almanya Dışişleri Bakanı Sigmar Gabriel tatilini yarıda keserek Berlin'e dönmüş, Almanya yetkililerinden peş peşe açıklamalar gelmiştir. Merkel, kararı *"kınadıklarını"* söylemiş, kendi vatandaşları için verilen kararın tamamen haksız olduğunu iddia etmiştir. Gabriel ise olayı *"tamamen asılsız"*, *"planlanmış ve çok iyi hazırlanmış bir hareket"* olarak nitelendirerek Türkiye'de yatırım yapan Almanya şirketlerini ve Türkiye'ye tatil için gidecek Alman turistleri uyarmıştır. Bu olaydan sonra Almanya, Avrupa

¹ <http://www.dw.com/tr/alman-istihbarat-sefi-darbenin-arkasinda-gulenin-olduguna-ikna-olmadik/a-38006818>

Erişim Tarihi: 26/08/2017

² <http://www.dw.com/tr/merkel-turkiye-ile-gumruk-birliigi-guncellenmeyecek/a-40125866> Erişim Tarihi:

26/08/2017

Birliği (AB) apında girişimlerde bulunmaya ve Türkiye'ye AB yelik süreci kapsamında yapılan ekonomik yardımları engelleyecek adımlar atmaya başlamıştır.

Almanya'dan Türkiye ile AB arasında 1996 yılında tesis edilen gümrük birliğinin güncellenmesi görüşmelerinin başlatılmaması yönünde çağrılar gelmekte, Almanya hükümeti AB lkeleri nezdinde bunun için girişimlerde bulunmaktadır. Söz konusu güncelleme için görüşmelere başlamak üzere AB'nin yürütme organı olan Avrupa Komisyonu, AB Konseyi'nden yetki talep etmesine rağmen gerekli yetki henüz verilmemiştir. AB'nin en büyük yesi olarak diğer yelerden Türkiye politikasına destek isteyen Almanya, AB'nin ortaya koyacağı ortak tavrın Türkiye hkmetinin AB *"değerlerine"* yeniden yöneltilmesinde etkili olacağını düşünse de bu konuda istediği desteği tam olarak bulamamıştır.

Gümrük Birliği'nin yenilenmesi Türkiye açısından çok önemlidir, çünkü mevcut haliyle Gümrük Birliği Türkiye'yi AB'nin ilgili karar alma mekanizmalarına katılmaktan alıkoymakta, gıyabında alınan kararlara uymak durumunda bırakmaktadır. Ayrıca AB'nin nc ülkelerde yaptığı Serbest Ticaret Anlaşmaları Türkiye'nin zararına işlemektedir. Cumhurbaşkanı Erdoğan Almanya'dan gelen bu açıklamalara sert tepki göstermiş, Cuma namazı çıkışı yaptığı değerlendirmede, Almanya'da yaşayan Türkiye kökenli

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Cuma namazı ıkışı Almanya ile yaşananlara dair değerlendirme yaptı.

Alman vatandaşlarına çağrıda bulunarak onlardan *"Türkiye düşmanı"* partilere oy vermemelerini talep etmiştir.³ Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bu ağrısı Almanya yetkilileri tarafından tepki toplamış, Dışışleri Bakanı Gabriel olayı *"lkenin egemenliğine eşi benzeri görülmemiş bir müdahale"* olarak lanse ederek *"Almanya'da yaşayan herkesi buna karşı koymaya çağırıyorum."*⁴ demiştir. Sosyal Demokrat Parti (SPD) başkanı Martin Schulz ise *"Erdoğan ly iyce kaçırdı. Özgür ve demokratik Türkiye için savaşanlara daha çok destek olacağız."* demiştir.⁵

Almanya seçimlerinde en çok konuşulan konuların Türkiye Hkmeti ve Cumhurbaşkanı Erdoğan olması Türkiye tarafından eleştirilmekte; Türkiye bunun seçimlere yönelik popülist adımlar olduğunu, 24 Eylül seçimlerinden sonra suların durulacağını, ilişkilerin tekrar rayına oturacağını düşünmektedir. Ancak kimi Alman yetkililer söz konusu politikanın seçimlere dönük bir hamle

³ www.dw.com/tr/erdoğandan-almanyadaki-türklere-boykot-çağrısı/a-40149460 Erişim Tarihi: 26/08/2017

⁴ www.dw.com/tr/schulz-edoğan-ölüyü-iyice-kaçırdı/a-40153305 Erişim Tarihi: 26/08/2017

⁵ www.dw.com/tr/schulz-edoğan-ölüyü-iyice-kaçırdı/a-40153305 Erişim Tarihi: 26/08/2017

olmadığını, aksine bir devlet politikası olduğunu söylemekte, Türkiye’de bu yöndeki algının yanlış olduğunu vurgulamaktadır.⁶

Değerlendirme

Türkiye-Almanya ilişkileri 19. yy’da Osmanlı döneminde tesis edilmiş, uzun yıllar boyunca daima yukarı yönlü seyrederek Birinci Dünya Savaşı’nda iki ülkenin müttefik olması ile neticelenmiştir. Savaşın galipleri her iki devletle de yaptıkları anlaşmalarla Almanya ile Osmanlı bakiyesi Türkiye’nin herhangi bir şekilde ilişki kurmalarını önlemeye çalışmışlardır. Buna rağmen iki ülke henüz savaşın bitmesinden kısa bir süre geçmişken tekrardan aralarında resmi ilişki tesis etmişler, 1924 yılında Dostluk Anlaşması imzalamışlardır. İki savaş arasındaki dönemde Almanya ticari anlaşmalar yoluyla Türkiye üzerindeki etkinliğini arttırmaya çalışmıştır. 1928 yılında Berlin’de Türk Ticaret Odası açılmış, 1929 yılında iki ülke arasında konsolosluk anlaşması, 1930’da ise ticaret anlaşması imzalanmıştır.

Türkiye-Almanya ilişkileri Hitler döneminde ve İkinci Dünya Savaşı’nda bile tam anlamıyla bozulmamış, Türkiye savaş esnasında tarafsızlık politikası izleyerek savaştan uzak kalmıştır. Savaş sonrasında Avrupa’nın yeniden yapılanması sürecinde AB’nin temelleri olan kurumlar tesis edilmiş, doğuda Sovyet yayılmacılığına karşı Türkiye kendisini batıda konumlandırarak Batılı kurumlar içinde yer almak için girişimlerde bulunmuştur.

Diğer Batı Avrupa ülkeleri gibi Federal Almanya da ABD’nin yaptığı ekonomik yardımlar ve Avrupa bütünleşmesi yolunda atılan adımlarla hızlı bir toparlanma sürecine girmiş, savaşta verdiği kayıplara bağlı olarak duyduğu işgücü ihtiyacını dışarıdan işçi getirerek gidermiştir. Bu bağlamda Türkiye ile Almanya arasında 1961 yılında İşgücü Anlaşması imzalanmış, gitgide artan Almanya’daki Türkiye kökenli nüfus bugün 3 milyon civarına ulaşmıştır. Bu nüfusun yaklaşık yarısı çifte vatandaşlık sahibidir ve seçimlerde seçme-seçilme hakkına sahiptir.

Sosyal Demokrat Parti (SPD) Başkanı Martin Schulz

İki ülke arasındaki ilişkiler konjoktüre bağlı olarak inişli çıkışlı bir seyir izlese de son dönemde ilişkilerde köklü değişimler yaşandığı görülmektedir. Sözgelimi 2000’li yılların başında Türkiye’nin

⁶ www.dw.com/tr/almanyadan-ankaraya-karşı-diplomatik-girişim/a-40129869 Erişim Tarihi: 26/08/2017

AB'ye tam üyelik yoluna girdiği dönemde Türkiye'nin üyeliğini destekleyen Sosyal Demokratlar, bugün Türkiye'ye karşı çıkmada başından beri Türkiye'nin üyeliğine karşı çıkan Hıristiyan Demokratlarla yarışmaktadırlar. SPD lideri Martin Schulz bir demecinde *“Erdoğan'dan benim gibi birçokları başında hoşlanmıştı, zira Türkiye'yi Avrupa'ya yaklaştırmak istiyordu. Bu, bu süre içerisinde tam tersine dönüştü.”*⁷ demiştir. Hollanda'dakine benzer bir şekilde popülist kaygılarla hareket eden siyasi partiler iki ülke arasındaki tarihi ilişkilere kalıcı hasarlar vermektedirler.

Yakın dönemde, 2015'in sonbaharında, Türkiye'den Avrupa'ya yaşanan Suriyeli göçmen akını Avrupa'da taşları yerinden oynatmış, Birliğin lokomotifi konumunda olan Almanya sorunu temelden çözmek için Türkiye ile diyalog kurmanın kaçınılmaz olduğunu anlayarak Türkiye ile anlaşmanın yollarını aramıştır. Bu arayış neticesinde ortaya çıkan 18 Mart 2016 Uzlaşısı sorunu büyük oranda çözmüş, fakat anlaşmanın mali yardımlar, vize vb. tüm yönleriyle hayata geçirilmemesi başka bir problem olarak ortaya çıkmıştır.

Haziran 2016'da İngiltere'nin AB'den ayrılma kararı alması Almanya için yeni bir sorun alanı olarak ortaya çıkarken ABD seçimlerini Donald Trump'ın kazanması ve Trump'ın NATO ile AB hakkındaki görüşleri Almanya'yı iyice zorlamıştır. Almanya, AB güvenliğini NATO'nun tekelden almak istemekte, bir çeşit AB NATO'su kurmaya çalışmaktadır. Merkel, Trump'ı ziyaretinde hoş olmayan bir şekilde ağırlanmış, AB'nin katalizörü olan ABD'nin yeni dönemdeki dış politikası AB ülkelerini ulusal politikalar izleme yönünde arayışlara sevk etmiştir. Bir taraftan İngiltere'nin ayrılması AB'nin batı yakasında istikrarın bozulmasına sebebiyet verme potansiyeli taşıırken diğer taraftan doğuda eskisinden güçlü bir Rusya'nın varlığı AB'yi -doğal olarak Almanya'yı- çift yönlü bir baskı altına almıştır. Bununla birlikte Almanya, ABD-AB rekabeti olarak görülebilecek bu yeni dönemde yaşananlardan dolayı AB içerisinden de baskı altına girmekte, bu durum dolaylı yoldan Türkiye ile ilişkilerine sirayet etmektedir.

⁷ <http://www.dw.com/tr/schulz-erdogandan-basinda-ben-de-hoslanmistim/a-39900677> Erişim Tarihi: 26/08/2017

Bu tablo içerisinde Almanya, coğrafi anlamda “İngiltere, Rusya, Türkiye üçgeninde” üçüncü nokta olan Türkiye’nin yönetim sistemini değiştirmesi, dış politikada daha bağımsız ve kararlı adımlar atması ve kendi ayakları üstünde durmaya başlaması ile karşı karşıya kalmıştır. AB ekonomisinde olduğu gibi Türkiye ekonomisinde de, yaklaşık 7 bin Alman menşeli firma ile, güçlü bir ağırlığı olan Almanya, yaklaşan seçimlerin de etkisiyle Türkiye’ye karşı “diyalog” yoğunluklu politikasından “yaptırım” yoğunluklu bir politikaya geçmeye başlamıştır.

Almanya’nın sahip olduğu ekonomik araçlarla Türkiye üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu muhakkaktır, zira Türkiye’nin ihracatında Almanya %10’luk bir oranla birinci sıradadır, diğer yandan ekonomisi turizme büyük oranda bağlı olan Türkiye’ye gelen turistler arasında Almanlar birinci sırada yer almaktadır. Alman şirketleri üzerinden ekonomik yaptırım uygulanması durumunda bunun Türkiye’ye olası etkileri ile birlikte Almanya’nın da bundan zarar göreceği Almanya hükümeti içinde tartışılmaktadır.

İki NATO üyesi ve Avrupa’nın güvenliğinde 60 yıldan uzun süredir müttefik olan Almanya ile Türkiye ilişkileri, daha çok Almanya’ya bağlı olarak büyük bir sınama ile karşı karşıya bulunmaktadır. Almanya eskinin alışkanlığı ile devam etmekte, Türkiye’nin iç ve dış politikasında rahatça hareket etmesini kabullenmekte zorluk yaşamaktadır. Türkiye ise her fırsatta ve her kademedeki Türkiye’nin egemen, bağımsız bir devlet olduğunu ve diğer ülkelerin buna saygı duymak zorunda olduklarını vurgulamaktadır. Almanya Türkiye’nin bu konudaki taleplerini göz ardı etmekle beraber Türkiye üzerinde etkili olabilecek yaptırım araçlarını kaybetme riski ile karşı karşıya bulunmaktadır. Bu durumun yansımaları sadece ikili ilişkilerle sınırlı kalmayacak, Almanya’nın dış politika seçeneklerini azaltmakla beraber gerilimin Almanya’nın toplum yapısına sirayet etmesi, iç politikada ırkçı hareketlerin artmasıyla ülkeyi içerden sarsacak bazı gelişmelere de yol açabilecektir.

Dış politikada yaşanan gerilim alanlarına ilaveten yaklaşan genel seçimler, tüm Avrupa’yı etkisine alan aşırı sağ akımların Almanya’yı da sarması ile, iç politikada ayrı bir gerilime sebep olmakta, bu durum AB’nin ayakta kalmasının Almanya açısından elzem olduğu gerçeğinden hareketle Almanya’nın daha da hırçınlaşmasına sebep olmaktadır. Süreç, Almanya ve AB’nin Türkiye’den vazgeçmesi noktasına varır mı bilinmez, fakat her halükarda unutulmaması gereken Almanya’da yaşayan Türkiye kökenli vatandaşların Almanya’nın bir parçası olarak orada yaşadıkları ve her türlü söylem ve politikadan doğrudan etkilendikleridir.

Almanya’nın son dönem Türkiye politikasında, kısa bir dönem önce görülen “diyalog” ağırlıklı söylem, yerini “insan hakları, ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü” söylemlerine bırakmış, Türkiye’nin özellikle göçmen akını konusundaki önleyici rolü daha az dile getirilmeye, göz ardı edilmeye başlanmıştır. Yakın bir zamana kadar çıkarlar söz konusu olduğu için Türkiye’ye karşı pasif kalmakla eleştirilen Almanya, artık Türkiye politikasında daha çok “değerler” vurgusu yapmakta, Türkiye’yi bunun üzerinden baskılamaya çalışmaktadır.

Her ne kadar Almanya insan hakları vurgusunu öne çıkarsa da birtakım olaylar ve tavırlar zihinlerde Almanya’nın gerçek niyetine dair kuşku meydana getirmektedir. Sözelimi Almanya son zamanlardaki söylemlerinde Türkiye hükümeti ile Türkiye halkını birbirinden ayrı görmekte, halk

içinde ise 16 Nisan referandumuna “Hayır” diyenlere göz kırpmaktadır. Diyalogu bir kenara bırakan Almanya yetkilileri işi, ekonomik yaptırım girişiminde bulunmaya, hatta Cumhurbaşkanı Erdoğan ve ailesinin yurtdışındaki malvarlığını dondurma teklifi yapmaya vardırımlardır. Söz konusu adımlar atılırken bir yandan halkın bir kesimini küstürmemeye gayret edilmekte, Almanya’da yaşayan göçmenlerin tepkisinden çekinilmektedir.

Bu noktada ilişkilerde kırılmaya yol açan olaylar tek tek incelendiğinde asıl problem olan konuların Türkiye açısından, ülkenin varlığına apaçık bir tehdit oluşturan yapıların Almanya tarafından açıkça ve güçlü bir biçimde desteklenmesi olduğu görülmektedir. Almanya açısından ise problem olarak görülen asıl mesele Türkiye’nin Diyanet İşleri Türk İslam Birliği (DİTİB) üzerinden Almanya’da istihbarat topladığı iddiası ile Türkiye’de gözaltına alınan Alman vatandaşları olarak öne çıkmaktadır. Her ülke gibi Türkiye’nin de varlığını korumak ve devam ettirmek için uluslararası hukuk çerçevesinde adımlar atma hakkı bulunmaktadır. Türkiye bu yönde adım attığında bunun sorun hâline gelmesi esas olarak Almanya’nın içinden geçtiği süreç ve amaçları ile alakalıdır.

Türkiye 15 yılda büyük atılımlar gerçekleştirmiş, ekonomik ve siyasi anlamda yeniden yapılanmaya girmiş; etkili ve hızlı kararlar alabilmek ve bu kararları uygulayabilmek için yönetim sistemi değişikliğinde karar kılmıştır. 15 Temmuz darbe girişimi Türkiye’nin bu yöndeki adımlarını daha kararlı atmasını sağlamış, iç ve dış politikasında “görelî özerkliği” artırmıştır. Bahsedilen süreçte ekonomi alanında atılan adımlar kısa sürede olumlu neticeler vermiş; Türkiye, pek fazla dile getirilmese de, peş peşe açılışını gerçekleştirdiği mega projelerle dünyada adından söz ettirir bir ülke konumuna gelmiştir. Ekonomi alanında atılan adımların Almanya’yı ilgilendiren en önemli kısmı İstanbul’da yapımı devam eden üçüncü havalimanı projesidir. Yapımı ve açılışı tamamlandığı takdirde yıllık 150 milyon yolcuya hizmet verecek olan havalimanı, Almanya’nın en büyük havalimanınının 3 katı büyüklükte olacaktır. Diğer gelişmelerle birlikte bu durum Almanya’yı endişelendirmekte, Alman televizyon ve gazetelerinde haber yapılmaktadır.

Almanya için Türkiye karşıtı yeni politikasında asıl samimiyet testi 24 Eylül’den sonra görülecektir. Gidişat okunduğunda Almanya’nın yeni Türkiye politikasında temel saiklerin birkaç Alman vatandaşının tutuklanması olmadığı görülecektir. Almanya Türkiye’yi kontrol etmek istemekte, Türkiye’de bulunan vakıflar marifetiyle FETÖ ve PKK üzerinden elinde tuttuğu zemini kaybetmekte olduğundan tepkisini yaptırım düzeyine çıkartmaktadır. Almanya’nın dış politikasının “en etkili aracı” olan AB’nin güçlü sınamalar içinden geçtiği süreçte Almanya “insan hakları ve özgürlük” gibi değerleri araçsallaştırmak pahasına AB’ye ruh vermeye çalışmakta, bu uğurda Türkiye’ye karşı radikal adımlar atmaktan çekinmemektedir. Almanya’nın amacı, sahip olduğu araçlarla neredeyse kendi içinde “operasyon” yapacak güce ulaşan Türkiye’yi sınırlandırmak, dış politikada içine düştüğü “yalnızlıktan” kurtulmaktır. Almanya’nın yeni politikasının topyekûn Batı adına mı uygulandığı yoksa bağımsız Alman politikası mı olduğu belirsiz görünmektedir. Zira Türkiye’nin Avrupa yolundan geri döndüğü, tüm Batı’da uzun bir süredir dillendirilen ve kampanya hâline getirilen bir durumdur.